

ББК 65.9

Нагірна Ю. – ст. гр. БМ-41

Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗРОСТАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Галушак О.Я.

Продуктивність як невід'ємний атрибут та вихідний принцип ринково-господарської системи формує відповідні соціально-економічні вимоги до людських ресурсів, які стосуються, насамперед, результативності праці, її відповідності суспільним потребам населення. За умови продуктивного використання людських ресурсів забезпечується створення національного продукту, достатнього для повного задоволення матеріальних й духовних потреб членів суспільства, а відтак реалізуються передумови, необхідні для соціально-економічного прогресу в країні.

При дослідженні питання про економічний зміст продуктивності праці необхідно виходити з того, що праця, затрачена на виробництво тієї чи іншої продукції, складається з *живої праці*, що витрачена безпосередньо в процесі виробництва продукції, і *минулої праці*, уречевленої в раніше створеній продукції, яка використовується для виробництва нової продукції .

Реальною функцією живої конкретної праці є не лише створення нової вартості, але і перенесення робочого часу, матеріалізованого в речовинних елементах виробництва, на знову створюваний продукт. У зв'язку з цим розрізняють поняття: ріст продуктивності живої (індивідуальної) і ріст продуктивності суспільної праці (тобто усієї праці: як живої, так і минулої), про що не можна судити лише з огляду на економію витрат живої праці на даній ділянці виробництва.

Зміна співвідношення між витратами живої й упередженої праці може відбуватися по-різному залежно від рівня розвитку продуктивних сил. На вищому етапі науково-технічного прогресу, коли одні машини замінюються іншими, більш досконалими, відбувається одночасне зниження витрат і живої, і уречевленої праці на одиницю продукції, але витрати живої праці знижуються в більшій мірі, ніж витрати минулої праці, тому частка живої праці в продукті зменшується, а частка минулої збільшується. Звідси, чим вищий рівень технічної озброєності праці, тим більше значення відіграватиме зменшення витрат уречевленої праці.

Ріст продуктивності праці не може бути безмежним. Економічно розумні межі цього росту тісно пов'язані з якістю продукції. Інакше економія робочого часу втрачає зміст. Відомі випадки, коли прагнення до безмірного зростання продуктивності праці за рахунок скорочення чисельності працюючих приводило до зменшення обсягу і якості продукції. При виробництві продукції у визначений момент часу ріст продуктивності праці обмежений техніко-організаційним рівнем виробництва. За цією межею перспективи подальшого росту продуктивності праці повинні бути пов'язані з реконструкцією, модернізацією виробництва, підвищенням якості продукції тощо.

Загалом, продуктивність праці є найважливішим економічним показником, який використовують для визначення плодотворності трудової діяльності працівників – головної продуктивної сили суспільства. Його застосування дозволяє оцінити ефективність праці як окремого працівника, так і колективу підприємства.